

10. ↑

August Zamoyski (1893 Jabłonie na Lubelszczyźnie - 1970 Saint-Clar-de-Riviere, Francja)

Ich dwoje („Zbójnicki”), 1921

Cena wylicytowana: 230 000 zł

odlew/brąz patynowany, wys.: 27 cm

numerowany u dołu: 'EA I/II' oraz znak odlewni

odlew współczesny, podstawa z czarnego marmuru, wymiary: 27,3 x 16 cm

Podatki i opłaty

- Do kwoty wylicytowanej doliczana jest opłata aukcyjna. Stanowi ona część końcowej ceny obiektu i wynosi 18%. - Do kwoty wylicytowanej doliczona zostanie opłata z tytułu "droit de suite". Dla ceny wylicytowanej o równowartości do 50 000 EUR stawka opłaty wynosi 5%.

Oplata ustalana jest przy zastosowaniu średniego kursu euro ogłoszonego przez NBP w dniu poprzedzającym dzień aukcji.

Esej

„Z Witkacym od razu poczułem wspólnotę głęboką i radosną — ale i tragiczną. Postanowiłem natychmiast przeprowadzić się z Wiednia do Zakopanego i to li tylko dlatego, że obaj staliśmy się nieodłącznymi. Wnet zwinąłem dopiero co z trudem zdobytą pracownię we Wiedniu, przy pomocy matki Mickenbruna (szampiona narciarskiego) urządziłem sobie pracownię na Skibówkach w domu Jasia Walczaka — i zaczęliśmy z Witkacym filozofować dniami i nocami, budując formizm i oddychając ‘zakopianiną’ po uszy. Nie trwało to dłużej niż parę tygodni i cała nasza siódemka przyszłych formistów skręciła się wkoło Zakopanego i jak opiłki stali obsiadła magnes pod Trzaską i Karpowiczem (...)”. August Zamoyski, Jak i dlaczego wyrosłem z formizmu, „Poezja”, 1968, nr 1, s. 26-27 W biografii jednej z najważniejszych polskich rzeźbiarzy XX stulecia nieodłącznie obecny jest element skandalu, zarówno artystycznego, jak i towarzyskiego. August Zamoyski dorastał w majątku rodzinnym w Jabłoniu na Lubelszczyźnie, gdzie jako dziecko zainteresował się rzeźbą. Studiował prawo oraz ekonomię we Fryburgu i Heidelbergu. W trakcie I wojny światowej dostał się do niewoli, od 1916 roku przebywał w Berlinie, gdzie pracował jako kamieniarz. W tym czasie również studiował oraz nauczał w berlińskiej Kunstgewerbeschule. Podejmował pierwsze dojrzałe próby artystyczne w kontakcie z awangardowym środowiskiem ekspresjonizmu niemieckiego. Poznał Stanisława Przybyszewskiego, który wprowadził go w krąg Jerzego Hulewicza, redaktora poznańskiego czasopisma ekspresjonistycznego „Zdrój”. Podczas pobytu w Niemczech poznał słynną nowoczesną tancerkę Ritę Sacchetto. Mimo że ich znajomości towarzyszyła aura skandalu, para pobrała się w 1917 roku w Wiedniu. W sierpniu 1918 roku Zamoyscy kupili dom w Zakopanem, gdzie osiadli na stałe. Stali się częścią awangardowego kręgu zgromadzonego wokół Stanisława Ignacego Witkiewicza, Karola Szymanowskiego czy Jerzego Rytarda. Zamoyski zaangażował się działalność Ekspresjonistów Polskich (Formistów), którzy tworzyli między Krakowem a Zakopanem. Rzeźbiarz w 1920 wyjechał do Nowego Jorku, a od 1923 roku mieszkał głównie we Francji. W Zakopanem posiadał natomiast cały czas pracownię. Zamoyscy mieszkali w Zakopanem na Skibówkach. Ich willa stała się jednym z ważniejszych salonów zakopiańskiej bohemy oraz miejscem „orgii”, tak silnie związanych z biografią Witkacego oraz opisanych przez Rafała Malczewskiego we wspomnieniowej książce „Pępek świata”. Artysta, co było wyrazem ducha epoki, uprawiał sztukę, lecz również sport. Był zapalonym narciarzem (jako członek Sekcji Narciarskiej Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego osiągał sukcesy na arenie polskiej i międzynarodowej), alpinistą, pływakiem i kolarzem. Do legendy przeszła jego wycieczka rowerowa. W 1925 roku założył się z argentyńskim milionerem, że w 21 dni dotrze jednoślądem z Paryża do Zakopanego. Jego eskapada była szeroko komentowana w prasie, a w Zakopanem witał już rzeźbiarza rozentuzjzmowany tłum. Podobnie jak w biografii wielu współczesnych twórców, sport mieszał się z awangardą życiową i towarzyską. Prezentowane dzieło „Ich dwoje” pochodzi z formistycznego, zakopiańskiego okresu twórczości Zamoyskiego. Praca należy do serii gipsowych i drewnianych rzeźb pod tym samym tytułem, w których artysta w wysoce syntetycznych formach przedstawiał splecione

w uścisku czy tańcu postaci. Zarysy sylwetek są ledwo czytelne: artysta zbliża się tutaj do formy czystej, prawie abstrakcyjnej. Podtytuł prezentowanej rzeźby nawiązuje do ludowego tańca górali, który stał inspiracją dla wielu prac graficznych Władysława Skoczylasa. Inspirowana dynamizmem podhalańskiego tańca jawnie koresponduje z najnowszymi tendencjami sztuki awangardowej – na czele z włoskim futuryzmem – które Zamoyski poznał poprzez berlińską scenę artystyczną. Pociągłe formy rzeźb Zamoyskiego z serii „Ich dwoje” były porównywane przez Witkacego, najbliższego zakopiańskiego towarzysza artysty, do aktu seksualnego. Zamoyski pozostawał pod silnym wpływem filozofii Witkiewicza, a w jego formistycznych rzeźbach echem odbija się teoria „czystej formy” wyrażona przez Witkacego we „Wstępie do teorii Czystej Formy w teatrze i Bliższe wyjaśnienia w kwestii Czystej Formy na scenie” („Skamander” 1920–21). Witkacy postulował twórczość zupełnie autonomiczną, oderwaną od realizmu i kształtowaną jedynie przez kryteria artystyczne. W środowisku zakopiańskiej bohemy, zgodnie z postulatami awangardowymi, życie zostało wyniesione do rangi sztuki. Ten problem ironicznie naświetlał Witkacy w swoich pismach dotyczących „demonizmu” Zakopanego. W ustępach dotyczących życia uczuciowego pod wpływem specyficznego tatrzańskiego narkotyku, „zakopianiny” uchwytne jest refleks plastycznej metafory rzeźb Zamoyskiego: „Jak można mówić o czymś tak tajemniczym i potwornym, co łączy w Zakopanem dwie, dusze, a nawet ciała, w terminach tak wulgarnych jak miłość n. p.? Jak można profanować tak szalone misterium, jakim jest połączenie się dwojga istot w zakopiańskich wymiarach?” (Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Demonizm Zakopanego*, „Echo Tatrzańskie” 1919, za: Stanisław Ignacy Witkiewicz. *Varia*, oprac. Janusz Degler, Warszawa 2019, s. 29).

Pochodzenie

- kolekcja prywatna, Polska